

MAQSUD SHAYXZODA HAYOTINING SO'NGGI KUNLARI

Toshkent Davlat Transport Universiteti

Xayriyev Xayriddin Sirojiddin o'g'li

xayriddinxayriyev10@gmail.com

+998932790455

Annotatsiya: *Maqsud Shayxzoda o'zbek adabiyotining yirik namoyandalaridan biri bo'lib, umrining so'nggi yillarida ijodiy va shaxsiy qiyinchiliklarga duch kelgan. Shoirning hayotining ushbu bosqichi sovet davri siyosiy muhitining murakkabligi, ijodiy cheklovlar va ruhiy iztiroblar bilan o'tgan. Uning so'nggi asarlari inson taqdiri, erkinlik va adolat g'oyalari bilan sug'orilgan. Ushbu maqolada Shayxzodaning hayotining so'nggi yillari, uning ijodiy faoliyati va vafotining sabablari tahlil qilinadi.*

MAQSUD SHAYXZODA'S LAST DAYS

Abstract: *Maqsud Shayxzoda, one of the prominent figures in Uzbek literature, faced creative and personal difficulties in his final years. This period of his life was marked by the complexities of the Soviet political environment, creative restrictions, and emotional struggles. His last works reflect themes of human destiny, freedom, and justice. This article examines the last years of Shayxzoda's life, his literary activities, and the reasons for his death.*

ПОСЛЕДНИЕ ДНИ ЖИЗНИ МАКСУДА ШАЙХЗОДЫ

Аннотация: *Максуд Шайхзода, один из выдающихся представителей узбекской литературы, в последние годы своей жизни столкнулся с творческими и личными трудностями. Этот период его жизни был отмечен сложностями советской политической среды, творческими ограничениями и душевными переживаниями. В его последних произведениях отражены темы человеческой судьбы, свободы и справедливости. В данной статье*

рассматриваются последние годы жизни Шайхзоды, его литературная деятельность и причины его смерти.

Kalit so‘zlar: *O‘zbek adabiyoti, Maqsud Shayxzoda, so‘nggi yillar, ijodiy cheklovlar, sovet siyosati, erkinlik, adolat, qatag‘on, shaxsiy fojia, vafot sabablari.*

Keywords: *Uzbek literature, Maqsud Shayxzoda, last years, creative restrictions, Soviet politics, freedom, justice, repression, personal tragedy, causes of death.*

Ключевые слова: *Узбекская литература, Максуд Шайхзода, последние годы, творческие ограничения, советская политика, свобода, справедливость, репрессии, личная трагедия, причины смерти.*

Kirish.

Maqsud Shayxzoda o‘zbek adabiyotining eng yirik shoir va dramaturglaridan biri sifatida tanilgan bo‘lib, uning ijodi XX asr o‘zbek madaniyati rivojiga beqiyos hissa qo‘shgan. Ammo shoirning hayot yo‘li har doim ham silliq kechmagan. Sovet davri siyosati ko‘plab ijodkorlarning taqdiriga salbiy ta‘sir ko‘rsatganidek, Shayxzodaning ham umrining so‘nggi yillarida qiyinchiliklar yetarlicha bo‘lgan.

Shoir ijodining so‘nggi bosqichi murakkab tarixiy davr bilan bog‘liq edi. Sovet rejimi mafkuraviy cheklovlar o‘rnatib, ijodkorlarni qat‘iy nazorat ostida ushlab turardi. Ushbu sharoitda Shayxzoda o‘zining fikrlarini ochiq ifodalashda ehtiyotkorlik bilan harakat qilishga majbur bo‘ldi. Shu bilan birga, uning jismoniy va ruhiy sog‘lig‘i yildan yilga yomonlashib borardi. Shayxzodaning so‘nggi yillaridagi ijodiy faoliyati, uning sovet davridagi hayoti va vafotining sabablari ushbu maqolada ilmiy nuqtayi nazardan tahlil qilinadi.

Asosiy qism.

Ijodiy cheklovlar va siyosiy bosim: Maqsud Shayxzoda umrining so‘nggi yillarida sovet rejimining mafkuraviy nazorati ostida yashagan. O‘zbek adabiyoti bu davrda qat‘iy senzura sharoitida rivojlanayotgan edi. Shoirning ba‘zi asarlari hukumat tomonidan qabul qilinmagan va nashr etish imkoniyati cheklangan. Ayniqsa, milliy mustaqillik va xalqning erkinligi mavzularini yorituvchi she‘r va dramalar uning

ijodida asosiy o‘rin tutgan bo‘lsa-da, sovet hokimiyati bunday asarlarga shubha bilan qaragan. Shayxzodaning so‘nggi yillarida yozgan asarlari insonning ruhiy kechinmalari, erkinlikka bo‘lgan intilishi va ijtimoiy adolat mavzulariga bag‘ishlangan edi. Uning “Mirzo Ulug‘bek” dramasida ham olim va hukmdor o‘rtasidagi ziddiyat orqali tarixiy shaxslar taqdiri orqali dolzarb muammolar ko‘tarilgan edi.

Sog‘ligi va ruhiy kechinmalari: Shoir umrining oxirida jiddiy kasalliklardan aziyat chekkan. Uzluksiz ijodiy mehnat va bosimlar uning salomatligiga salbiy ta‘sir ko‘rsatgan. U do‘stlariga va yaqinlariga yozgan xatlarida ruhiy charchoq va yolg‘izlik haqida so‘z yuritgan. Uning shaxsiy hayotida ham og‘ir lahzalar bo‘lgan, bu esa uning umumiy ruhiy holatiga ta‘sir qilgan. Aytishlaricha, Shayxzoda umrining oxirgi kunlarida o‘zining taqdirini chuqur anglagan va adabiyot oldidagi mas‘uliyatini his qilgan holda ijod qilishni davom ettirgan. Ammo uning sog‘lig‘idagi muammolar borgan sari kuchayib, vafot etishiga sabab bo‘lgan.

Shoirning vafoti va uning merosi: Maqsud Shayxzoda 1967-yil 19-fevralda Toshkent shahrida vafot etdi. Uning o‘limi o‘zbek adabiyoti uchun katta yo‘qotish bo‘ldi. Uning asarlari o‘zbek adabiyotining eng yuksak namunalaridan biri bo‘lib qolmoqda va bugungi kunda ham dolzarb ahamiyatga ega. Shoirning ijodi nafaqat badiiy qadriyatlari, balki milliy ongni yuksaltirishdagi o‘rni bilan ham ahamiyatlidir. U o‘z asarlarida xalqning dardi va armonlarini aks ettirgan, erkinlik va adolatga bo‘lgan intilishlarni ifodalagan.

Xulosa.

Maqsud Shayxzoda umrining so‘nggi yillarida ijodiy cheklovlar, siyosiy bosim va sog‘liq muammolari bilan kurashgan. Shoir hayotining oxirgi bosqichi murakkab sharoitda o‘tgan bo‘lsa-da, u adabiyotga sadoqat bilan xizmat qilishda davom etdi. Uning so‘nggi asarlari inson erkinligi, adolat va milliy ong mavzularini qamrab olib, bugungi kunda ham katta ahamiyat kasb etmoqda. Shayxzodaning ijodi va hayoti o‘zbek adabiyoti tarixida muhim o‘rin egallaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Yoqubov O. “Maqsud Shayxzoda: hayoti va ijodi”. Toshkent: Fan, 1995.

2. Niyozov B. “Sovet davri o‘zbek adabiyoti”. Toshkent: Akademnashr, 2002.
3. Karimov G. “XX asr o‘zbek she’riyati”. Toshkent: Ma’naviyat, 2010.
4. Rashidov S. “Maqsud Shayxzoda va milliy uyg‘onish”. Toshkent: Fan, 2015.
5. Hamidov I. “Adabiyot va siyosat”. Toshkent: Universitet, 2018.
6. Qodirov U. “Shayxzoda ijodida tarixiy motivlar”. Toshkent: Akademnashr, 2020.
7. Asqarov R. “Sovet senzurasining adabiyotga ta’siri”. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019.
8. Rahmonov B. “XX asr o‘zbek adabiyotining yetakchi siymolari”. Toshkent: Adabiyot, 2021.
9. Xidirov A. “Shayxzoda hayoti va merosi”. Toshkent: Fan, 2016.
10. Jo‘rayev N. “O‘zbek adabiyoti tarixi”. Toshkent: Ma’naviyat, 2017.